

Wieloletnie obserwacje *Varanus bangonorum* (Welton, Travers, Siler & Brown, 2014) (Squamata: Varanidae) w prowincji Occidental Mindoro, Filipiny

Long-term observations of *Varanus bangonorum* (Welton, Travers, Siler & Brown, 2014) (Squamata: Varanidae) in Occidental Mindoro Province, Philippines

Przemysław Zdunek ^{1,2,3,*}, Michaela S. Webb ^{4*}

¹ Association du Refuge des Tortues, 2920 Route de Paulhac, 31660 Bessières, France

² Towarzystwo Herpetologiczne NATRIX, ul. Opolska 41/1, 52-010 Wrocław

³ IUCN SSC Monitor Lizard Specialist Group, 28 Rue Mauverney, 1196 Gland, Switzerland

⁴ PAWIKAN PATROL Sea Turtle Conservation Project, Barangay Udalo, Abra de Ilog 5108, Occidental Mindoro, Philippines

*zdunek.komodo@gmail.com, *teamleader@pawikanpatrol.com

Słowa kluczowe: gady, *Varanus bangonorum*, ochrona gatunku, warany, herpetofauna Filipin, zagrożenia

Waran mindorski (ang. Mindoro Water Monitor, Bangon Monitor Lizard) *Varanus bangonorum*, jest jedną z jedenastu endemicznych jaszczurek z rodziny Varanidae występujących na Filipinach. Opisany jako osobny gatunek przez Welton *et. al.* w 2014 roku jest wciąż mało poznany waranem – obecnie znajduje się na Czerwonej Liście IUCN w kategorii NE (Not Evaluated) – gatunek niepoddany ocenie. Jego międzynarodowy status CITES (Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem) zawarty jest w załączniku II/B. Występowanie tego warana ogranicza się do kurczących się siedlisk na wyspach Mindoro oraz Semirara.

Zebrano dane z dziesięciu lat (2011-2022), pochodzące z obszaru Munting Buhangin w prowincji Occidental Mindoro, gdzie waran ten nigdy wcześniej nie został wykazany. Przeprowadzone obserwacje sugerują, że maksymalne rozmiary ciała tych jaszczurek są większe niż dotychczas znane. Zaobserwowano nowe elementy diety oraz cyklu dobowego warana, jak i potwierdzona została odporność tego gatunku na toksynę pochodzącą od ropuchy olbrzymiej (*Rhinella marina*).

Na podstawie przeglądu danych handlowych CITES z lat 1989-2018 oraz monitoringu ofert online składanych przez różne grupy i konta za pośrednictwem mediów społecznościowych (np. Facebooka), nie stwierdzono jakichkolwiek oznak nielegalnego handlu tymi zwierzętami. Z omawianych obserwacji wynika niestety, że podobnie jak na innych filipińskich wyspach, rdzenni mieszkańcy (Iraya-Mangyan) badanego obszaru uważają warany za dodatkowe źródło mięsa. Metody łowieckie były stosowane przez dziesięciolecia – są dla rdzennych mieszkańców częścią ich stylu życia. Połowania są sezonowe (w miesiącach letnich) i odbywają się poprzez zastawianie różnego rodzaju prostych, ale bardzo skutecznych pułapek. W 2022 roku udało się zniszczyć ponad trzydzieści pułapek różnego typu. Połowania są głównym zagrożeniem dla gatunku na terenie Munting Buhangin, zwłaszcza, że większość schwytanych zwierząt to najprawdopodobniej młode osobniki. W świetle przedstawionych faktów, należy zwrócić większą uwagę na zagrożenia, na które narażony jest ten gatunek. Monitoring populacji na większą skalę pozwoliłby na lepsze zrozumienie biologii i ekologii tych zwierząt, zaleca się również prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla lokalnych społeczności.